

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 78, P.P. 1034
Telefon: 61 06 111, Telefax: 61 09 201

KLASA: 322-02/21-01/56
URBROJ: 525-10/0533-22-1
Zagreb, 03. siječnja 2022.

NACIONALNI PROGRAM KONTROLE SALMONELOZE
U JATIMA KONZUMNIH NESILICA
VRSTE *Gallus gallus*
U REPUBLICI HRVATSKOJ

MINISTRICA POLJOPRIVREDE

Marija Vučković

Osnovni propisi Republike Hrvatske kojima se propisuje kontrola salmonela u jatima konzumnih nesilica vrste *Gallus gallus*:

- Zakon o veterinarstvu („Narodne novine”, broj 82/13, 148/13, 115/18, 52/21)
- Zakon o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja („Narodne novine“, broj 52/2021)
- Zakon o hrani („Narodne novine“, broj 81/13, 14/14, 115/18)
- Zakon o higijeni hrane i mikrobiološkim kriterijima za hranu („Narodne novine“, broj 81/13, 115/18)
- Zakon o veterinarsko-medicinskim proizvodima („Narodne novine“, broj 84/08, 56/13, 94/13, 15/15, 32/19)
- Uredba (EZ) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine o kontroli salmonela i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom
- Uredba Komisije (EU) br. 517/2011 od 25. svibnja 2011. godine o provedbi Uredbe (EZ) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu cilja Unije za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u nesilica vrste *Gallus gallus* i izmjenama i dopunama Uredbe (EZ) br. 2160/2003 i Uredbe Komisije (EU) br. 200/2010
- Uredba Komisije (EZ) br. 1177/2006 od 1. kolovoza 2006. godine o provedbi Uredbe (EZ) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća glede zahtjeva za korištenje posebnih metoda kontrole u okviru nacionalnih programa kontrole salmonela u peradi
- Pravilnik o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza („Narodne novine“, broj 42/13)
- Provedbena odluka Komisije (EU) 2020/1729 od 17. studenoga 2020. o praćenju i izvješćivanju o otpornosti zoonotskih i komezalnih bakterija na antimikrobna sredstva te o stavljanju izvan snage Provedbene odluke 2013/652/EU
- Pravilnik o prijavi bolesti životinja („Narodne novine“, broj 65/20)
- Pravilnik o tržišnim standardima za jaja („Narodne novine“, broj 65/21)
- Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20. 12. 2013)
- Uredba (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. godine o

utvrđivanju zdravstvenih pravila za nusproizvode životinjskog podrijetla i od njih dobivene proizvode koji nisu namijenjeni prehrani ljudi te o stavljanju izvansnage Uredbe (EZ) br. 1774/2002 (Uredba o nusproizvodima životinjskog podrijetla)

- Uredba Komisije (EU) br. 142/2011 od 25. veljače 2011. godine o provedbi Uredbe (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zdravstvenih pravila za nusproizvode životinjskog podrijetla i od njih dobivene proizvode koji nisu namijenjeni prehrani ljudi i o provedbi Direktive Vijeća 97/78/EZ u pogledu određenih uzoraka i predmeta koji su oslobođeni veterinarskih pregleda na granici na temelju te Direktive
- Pravilnik o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija u području provedbe veterinarske djelatnosti („Narodne novine“, broj 102/10)

1. Uvod – temelj za donošenje i provedbu Programa

Nacionalni Program donesen je na temelju članka 12., stavaka 1. i 4. Zakona o veterinarstvu („Narodne novine“, br. 82/13, 148/13, 115/18) i članka 7. stavka 1. podstavka 4. Zakona o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja („Narodne novine“, broj 52/2021).

Dodatak I. - III. sastavni su dio ovoga Programa

2. Cilj Programa

Smanjiti prevalenciju *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* (uključujući monofaznu *S. typhimurium*s antigenom formulom 1,4,(5),12:i) u jatima odraslih kokoši nesilica vrste *Gallus gallus* na svim gospodarstvima u zemlji koja proizvode konzumna jaja, za najmanje 10% godišnje.

3. Trajanje Programa

Nacionalni Program kontrole salmoneloze u jatima konzumnih nesilica vrste *Gallus gallus* provodi se na području cijele Republike Hrvatske u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. godine.

4. Populacija životinja uključena u provedbu Programa

U provedbu Programa uključena su sva jata, bez obzira na kategoriju i registraciju, čiji su proizvodi namijenjeni javnoj potrošnji.

Jato označava svu perad istog zdravstvenog statusa koja se uzgaja u istoj nastambi ili u istom ograđenom prostoru i predstavlja jednu epidemiološku jedinicu, u slučaju peradi u zatvorenim nastambama jato podrazumijeva sve ptice u istom zračnom prostoru.

5. Geografsko područje provedbe Programa

Nacionalni Program kontrole salmoneloze provodi se na cijelom području Republike Hrvatske. Sva jata konzumnih nesilica, bez obzira na veličinu i kategoriju, moraju biti pretražena dostavljanjem uzoraka u službeni laboratorij u skladu s Dodatkom I. ovoga Programa.

6. Nadležna tijela i organizacije uključene u provedbu Programa

Tijelo nadležno za provedbu ovoga Programa u skladu s člankom 3. Uredbe (EZ) br. 2160/2003 je Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

Nadzor i kontrolu provedbe Programa na terenu provode nadležni veterinarski inspektori Državnog inspektorata.

Uzimanje i dostavu uzoraka u laboratorij provode ovlaštene veterinari.

Liječenje jata mogu provoditi ovlaštene veterinarske organizacije ili ovlaštena veterinarska služba sukladno odredbama članka 2. stavka 2. podtočke (c) Uredbe Komisije (EZ) br. 1177/2006.

7. Laboratoriji

7.1. Nacionalni referentni laboratoriji

- a) Nacionalni referentni laboratorij za salmonelu u peradi je Hrvatski veterinarski institut - Centar za peradarstvo, Heinzelova 55, Zagreb
- b) Nacionalni referentni laboratorij za antimikrobnu rezistenciju životinja je Hrvatski veterinarski institut Zagreb, Odjel za bakteriologiju i parazitologiju, Laboratorij za opću bakteriologiju i mikologiju, Savska cesta 143, Zagreb

7.2. Ostali službeni laboratoriji uključeni u provedbu ovoga Programa su

- a) Hrvatski veterinarski institut Zagreb, Savska cesta 143, Zagreb;
- b) Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski zavod Split, Poljička cesta 33, Split;
- c) Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski zavod Križevci, Zakmardijeva 10, Križevci
- d) Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski zavod Vinkovci, J. Kozarca 24, Vinkovci
- e) Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski zavod Rijeka, Podmurvice 29, Rijeka

Laboratoriji uključeni u provedbu Programa moraju udovoljavati uvjetima propisanim Zakonom o veterinarstvu, odredbama članaka 11. i 12. Uredbe (EZ) br. 2160/2003 te odredbama Pravilnika o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija u području provedbe veterinarske djelatnosti.

7.3. Pretraživanje uzoraka u laboratoriju

Priprema i laboratorijsko pretraživanje uzoraka provodi se na način opisan u točki 3. Dodatka Uredbe (EU) br. 517/2011.

7.4. Rezultati pretraživanja

U skladu točkom 4. Priloga Uredbe (EU) br. 517/2011, jato konzumnih nesilica se smatra pozitivnim:

- ako se u jednom ili više službenih uzoraka fecesa ili prašine utvrdi prisutnost *S. enteritidis* ili *S. typhimurium* (različita od cjepnih sojeva),
- ako nije utvrđena prisutnost *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*, ali su utvrđena antimikrobna sredstva ili inhibitori rasta bakterija, a istodobno ne postoji odgovarajući dokaz o liječenju drugih bolesti.

8. Kontrole na razini primarne proizvodnje

8.1. Rutinska kontrola na razini primarne proizvodnje

Jaja za prehranu ljudi (jaja „A“ klase) mogu biti stavljena u promet samo ako potječu od jata koja su službeno slobodna od salmonela (*S. enteritidis* ili *S. typhimurium* različitih od cjepnih sojeva), odnosno ako posjednici jata imaju nalaz o zdravstvenom statusu jata, izdan od službenog laboratorija. Nalaz se izdaje na temelju službeno dostavljenih uzoraka.

Sva jata, bez obzira na kategoriju i registraciju, čiji su proizvodi namijenjeni javnoj potrošnji moraju biti pretražena, dostavljanjem službenih uzoraka u službeni laboratorij

Od peradi za proizvodnju konzumnih jaja vrste *Gallus gallus* uzorci se uzimaju:

Od jednodnevnih pilića:

- Uzorci se uzimaju u nastambi za uzgoj pri svakoj isporuci pilića.

Tijekom 12. tjedna starosti:

- Uzorci navlaka za obuću uzimaju se u nastambi za uzgoj jedan puta tijekom 12. tjedna starosti.

Dva tjedna prije početka nesivosti ili preseljenja u nastambu za nesenje:

- Uzorci navlaka za obuću ili fecesa uzimaju se u nastambi za uzgoj jedan puta u navedenom razdoblju.

Tijekom nesivosti:

- Uzorci se uzimaju u nastambi za nesenje.

Ako perad nije cijepljena protiv salmoneloze:

- u jatima peradi s 350 i više kokoši uzorci se uzimaju svaka 4 tjedna, a
- u jatima peradi s manje od 350 kokoši uzorci se uzimaju 4x/godišnje u tromjesečnim razdobljima.

Ako je perad cijepljena protiv salmoneloze:

- u jatima peradi s 350 i više kokoši uzorci se uzimaju svakih 8 tjedna, a
- u jatima peradi s manje od 350 kokoši uzorci se uzimaju 4x/godišnje u tromjesečnim razdobljima.

Vrsta uzorka koji se dostavlja na laboratorijsku pretragu ovisi o tipu držanja (kavezno / slobodno / podno držana jata).

Mjesto uzimanja uzoraka, učestalost, količine i vrste uzoraka navedeni su u Dodatku I., Tablica 1. ovoga Programa.

Uzorkovanje se provodi u skladu s zahtjevima propisanim u Prilogu II., Dijelu B. Uredbe 2160/2003.

8.2. Službene kontrole provedbe programa na razini primarne proizvodnje

Način provedbe službenih kontrola propisan je točkom 2., podtočkom 2.1. i podtočkom 2.2.2. Priloga Uredbe (EU) br. 517/2011.

Sukladno tome, službene kontrole potrebno je provesti:

- jednom godišnje na svim gospodarstvima koja drže najmanje 1000 konzumnih nesilica i to na način da je službenu kontrolu potrebno provesti u jednom jatu po gospodarstvu ukoliko ih se na istom drži više,
- u dobi od 24+/- dva tjedana starosti, na gospodarstvu u kojem je potvrđen slučaj salmoneloze u prethodnom ciklusu proizvodnje i to na način da se službenoj kontroli podvrgavaju jata smještena u objektima u kojima se prethodno držala zaražena perad,
- na svim preostalim jatima na gospodarstvu u slučaju kad je *S. enteritidis* ili *S. typhimurium* potvrđena u jednom jatu,
- ako se na temelju provedenog epidemiološkog istraživanja utvrdi povezanost sa slučajevima oboljenja ljudi ili u bilo kojem slučaju kada nadležno tijelo isto smatra potrebnim.

Pri provedbi službene kontrole potrebno je pregledati dostupnu dokumentaciju o liječenju jata kako bi se uvjerilo da na rezultate pretraga nije utjecala prisutnost antimikrobnih pripravaka ili drugih tvari koje inhibiraju rast bakterija.

Uzorci uzeti u okviru službene kontrole na pretragu se **moraju dostaviti u Nacionalni referentni laboratorij iz točke 7.1. ovoga Programa. Pretraživanje uzorka u laboratoriju provodi se u skladu s odredbama točke 7. 3. ovoga Programa.**

8.3. Službene kontrole hrane za životinje na prisutnost bakterija iz roda *Salmonella spp.*

Kontrola hrane za životinje na prisutnost bakterija iz roda *Salmonella spp.* provodi se u skladu s godišnjim planom službenih kontrola.

9. Mjere koje se poduzimaju u slučaju sumnje / potvrđenog slučaja salmoneloze

Za izravnu prehranu ljudi smiju se upotrebljavati samo konzumna jaja koja potječu od komercijalnog jata konzumnih nesilica u kojem se provodi pretraživanje i kontrola u skladu s ovim Programom i koje se ne nalazi pod službenim ograničenjem.

Ako u se jatu konzumnih nesilica pojavi neka druga bolest, liječenje se mora provesti u skladu s odredbama članka 2. stavka 2) točke (c) Uredbe (EZ) br. 1177/2006.

Liječenje jata mogu provoditi ovlaštene veterinarske organizacije ili ovlaštena veterinarska služba. Svako liječenje jata mora biti zabilježeno u Evidenciju o liječenju životinja i karenciji.

Nadležni veterinarski inspektor mora provesti epidemiološko istraživanje u svrhu utvrđivanja izvora zaraze.

9.1. Mjere koje se provode u jatu konzumnih nesilica u slučaju sumnje na *S. enteritidis* i/ili *S. typhimurium*

Jato konzumnih nesilica smatra se sumnjivim na zaraženje salmonelom jedino u slučaju sumnje na izbijanja bolesti koje se prenose hranom:

- u skladu s odredbama iz točke 4. (a), Dijela D, Priloga II. Uredbe (EZ) br. 2160/2003,
- u skladu s odredbama iz točke 2., podtočke 2.1., stavka (e) Priloga Uredbe (EU) br. 517/2011,
- u skladu s odredbama iz članka 8., stavka 2. Poglavlja IV. Uredbe 2033/99,
- u slučaju ukoliko u uzorcima konzumnih jaja laboratorijskim pretraživanjem potvrde *S. enteritidis* i *S. typhimurium*, ili
- u bilo kojem drugom slučaju kada nadležno tijelo temeljem dostupnih podataka isto smatra primjerenim.

U slučaju sumnje na *S. enteritidis* ili *S. typhimurium* u jatu konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji) nadležni veterinarski inspektor mora narediti posjedniku životinja slijedeće mjere:

- uzorkovanje sumnjivog jata radi isključivanja/potvrđivanja *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*,
- zabranu korištenja antimikrobnih sredstava u svrhu liječenja jata konzumnih nesilica sumnjivih na zaraženje salmonelom uzrokovanom *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*,
- zabranu premještanja peradi i jaja s gospodarstva osim uz posebno odobrenje izdano od nadležnog veterinarskog inspektora,
- zabranu premještanja hrane za životinje s gospodarstva,
- zabranu iznošenja gnoja s gospodarstva,
- odgovarajuće čišćenje, pranje i dezinfekciju prostorija, opreme i pribora na mjestima proizvodnje i skladištenja hrane za perad,
- dezinfekciju i čišćenje vozila odgovarajućim sredstvima.

Potvrdni uzorak iz jata sumnjivog na zaraženje *S. enteritidis* i *S. typhimurium* mora biti pretražen na način opisan u točki 3. Priloga Uredbe (EZ) 517/2011, ne smije potjecati od životinja tretiranih s antimikrobnim sredstvima koja mogu utjecati na rezultate laboratorijskih pretraga, a sastoji se od:

U slučaju kavezno držanih jata:

- 2 x 150 g skupnih uzoraka samo-pomiješanog izmeta prikupljenog sa svih traka ili strugača ili iz jama za prikupljanje izmeta, ovisno o tipu kaveza (uzorke se prikuplja u nastambi nakon pokretanja sustava za uklanjanje izmeta). U slučaju nastambi sa stepenastim kavezima bez strugača ili traka, mora se uzeti 2 × 150 g svježeg izmeta prikupljenog sa 60 različitih mjesta

ispod kaveza iz jama za prikupljanje izmeta,

- 2 skupna uzorka prašine u količini 2x100g/250ml prikupljenog u objektu (najbolje ispod kaveza sa više različitih mjesta),
- uzoraka obrisaka kloake prikupljenih od 300 kokoši (bakteriološko pretraživanje). Ako se u objektu drži manje od 300 kokoši potrebno je uzeti uzorak briseva kloake od svih jedinki, i
- pet kokoši (usmrćenih ili uginulih)/objektu pri čemu se laboratorijski moraju pretražiti svi organi.

U slučaju slobodno držanih jata (staja, podno ili držanje na otvorenom):

- para uzoraka navlaka za obuću (1 par = 1 skupni uzorak). Uzorci se moraju uzimati tijekom obilaska nastambe na način da se pokriju svi dijelovi nastambe (uključiti područja sa steljom i podnicama pod uvjetom da je hodanje po podnicama sigurno). U uzorkovanje moraju biti uključeni i svi odvojeni odjeljci u sklopu nastambe,
- skupnog uzorka prašine prikupljenog sa više različitih mjesta u nastambi (100g prašine /250 ml),
- uzoraka obrisaka kloake prikupljenih od 300 kokoši (bakteriološko pretraživanje). Ako se u objektu drži manje od 300 kokoši potrebno je uzeti uzorak briseva kloake od svih jedinki, i
- pet kokoši (usmrćenih ili uginulih)/objektu pri čemu se laboratorijski moraju pretražiti svi organi.

Mjere ostaju na snazi sve dok se laboratorijskim pretraživanjem ne isključi prisutnost serotipova *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*.

9.2. Mjere koje se provode u jatu konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji) u kojem je laboratorijskim pretraživanjem potvrđena prisutnost *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*

Jato konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji) smatra se pozitivnim ako:

- se laboratorijskom pretragom dostavljenih uzoraka potvrdi prisutnost serotipova *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*, u jednom ili više uzoraka fecesa,
- se laboratorijskom pretragom dostavljenih uzoraka potvrdi prisutnost serotipova *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*, u jednom ili više uzoraka fecesa, prašine, obriscima kloake, organima žrtvovanih ili uginulih kokoši (samo kada je uzorkovanje provedenou slučaju sumnje), ili
- se utvrde antimikrobna sredstva ili inhibitori rasta bakterija, a nije potvrđena prisutnost *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*.

U pozitivnom jatu konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji) nadležni veterinarski inspektor mora narediti posjedniku sljedeće mjere:

- zabranu korištenja antimikrobnih sredstava u svrhu liječenja jata konzumnih nesilica zaraženih

S. enteritidis ili *S. typhimurium*,

- zabranu premještanja jata konzumnih nesilica zaraženih *S. enteritidis* i/ili *S. typhimurium* s gospodarstva, osim upućivanja na klanje ili uništavanje, uz posebno odobrenje izdano od nadležnog tijela,
- prilikom slanja pozitivnih jata konzumnih nesilica na klanje ili uništavanje, moraju se poduzeti sve mjere kako bi se rizik od mogućeg širenja bolesti sveo na najmanju moguću mjeru,
- zabranu stavljanja na tržište svježeg mesa peradi podrijetlom od pozitivnog jata. Svježe meso koje potječe od ove peradi može se staviti na tržište u svrhu prehrane ljudi ako isto udovoljava uvjetima određenim u posebnim propisima o higijeni hrane i Dodatku E Priloga II. Uredbe (EZ) br. 2160/2003,
- Zabranu stavljanja na tržište jaja klasiranih kao jaja „A“ klase u skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013.

Jaja podrijetlom iz zaraženog jata:

- a) smatraju se jajima „B“ klase u skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013,
  - b) mogu biti korištena za prehranu ljudi samo ako su obrađena na način kojim se jamči uništavanje svih serotipova salmonela od značaja za javno zdravstvo u skladu s propisima o higijeni hrane,
  - c) moraju biti označena u skladu s odredbama članka 9. stavka 2. Pravilnika o tržišnim standardima za jaja,
  - d) nije dozvoljeno otpremati u pakirne centre ako nadležni veterinarski inspektor nije zadovoljan provedbom mjera za sprječavanje moguće križne kontaminacije jaja podrijetlom iz drugih jata.
- odgovarajuće čišćenje, pranje i dezinfekciju prostorija, aparata i pribora na mjestima proizvodnje i skladištenja hrane za perad,
  - pranje, čišćenje i dezinfekciju vozila odgovarajućim dezinfekcijskim sredstvima,
  - dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju zaraženih objekata za uzgoj i držanje peradi, s tim da se po završetku dezinfekcije bakteriološki kontrolira njezina učinkovitost,
  - uklanjanje i sanitarnu obradu gnoja na propisani način,
  - zabranjeno je uvođenje nove peradi u objekt do dobivanja negativnog rezultata kontrole učinkovitosti dezinfekcije.

9.3. Mjere koje se provode u jatima nepoznatog zdravstvenog statusa

U slučaju jaja podrijetlom iz jata nepoznatog zdravstvenog statusa:

- za koja se sumnja da su zaražena; ili
- koja su zaražena sa *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*; ili
- su identificirana kao izvor zaraze u specifičnom slučaju oboljenja ljudi.

Nadležni veterinarski inspektor mora posjedniku narediti sljedeće mjere:

- Zabranu stavljanja na tržište jaja klasiranih kao jaja „A“ klase u skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013.

Jaja podrijetlom iz jata nepoznatog statusa:

- a) smatraju se jajima „B“ klase u skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013,
  - b) mogu biti korištena za prehranu ljudi samo ako su obrađena na način kojim se jamči uništavanje svih serotipova salmonela od značaja za javno zdravstvo u skladu s propisima o higijeni hrane,
  - c) moraju biti označena u skladu s odredbama članka 9. stavka 2. Pravilnika tržišnim standardima za jaja,
  - d) nije dozvoljeno otpremati u pakirne centre ako nadležni veterinarski inspektor nije zadovoljan provedbom mjera za sprječavanje moguće križne kontaminacije jaja podrijetlom iz drugih jata
- odgovarajuće čišćenje, pranje i dezinfekciju prostorija, aparata i pribora na mjestima proizvodnje i skladištenja hrane za perad
  - čišćenje pranje i dezinfekciju vozila odgovarajućim sredstvima
  - dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju zaraženih objekata za uzgoj i držanje peradi, s tim da se po završetku dezinfekcije bakteriološki kontrolira njezina učinkovitost
  - uklanjanje i sanitarnu obradu gnoja na propisani način.

9.4. Mjere koje se provode u jatu konzumnih nesilica vrste *Gallus gallus* u uzgoju ili proizvodnji sumnjivom ili pozitivnom na druge salmonele od značaja za javno zdravstvo

Nije dopušteno korištenje antimikrobnih sredstava u svrhu kontrole i liječenja salmoneloze peradi uzrokovane bakterijama roda *Salmonella spp.* u jatima konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji).

U slučaju sumnje ili potvrđenog slučaja bilo koje druge salmonele od značaja za javno zdravstvo, osim *S. enteritidis* i/ili *S. typhimurium*:

- zabranjeno je korištenje antimikrobnih sredstava u svrhu liječenja jata konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji) protiv istih,

- nadležni veterinarski inspektor mora provesti epidemiološko istraživanje kako bi se utvrdio izvor zaraze s posebnim naglaskom na utvrđivanje provedbe biosigurnosnih mjera,
- posjednik jata dužan je provoditi odgovarajuće biosigurnosne mjere na gospodarstvu kako bi mogućnost unosa infekcije sveo na najmanju moguću mjeru.

10. Cijepljenje

Korištenje cjepiva protiv salmonele nije obvezno. Cijepljenje peradi kao profilaktička mjera kontrole salmoneloze mora se provoditi u skladu s odredbama Uredbe (EZ) br. 1177/2006.

Ako se koriste živa cjepiva protiv salmonele, proizvođač cjepiva mora osigurati odgovarajuću metodu za bakteriološko razlikovanje terenskih od cjepnih sojeva salmonele, a nositelj odobrenja za obavljanje djelatnosti prometa veterinarsko-medicinskih proizvoda u Republici Hrvatskoj dostupnost iste tijekom cijelog vremena primjene cjepiva.

U svrhu organizacije provedbe cijepljenja peradi posjednici su dužni ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji pravovremeno najaviti prispjeće peradi na gospodarstvo te dostaviti informaciju o shemi cijepljenja protiv salmoneloze koju će provesti u jatu.

Cijepljenje se provodi na svim pticama u jatu sukladno shemi cijepljenja iz upute proizvođača cjepiva.

Shema cijepljenja može se sastojati od:

- primjene inaktiviranog cjepiva protiv *S. enteritidis* i *S. typhimurium* apliciranog ne više od dva puta tijekom faze uzgoja jata,
- primjene atenuiranog cjepiva protiv *S. enteritidis* i/ili *S. enteritidis* i *S. typhimurium* apliciranog ne više od tri puta tijekom faze uzgoja jata,
- kombinirane primjene atenuiranog i inaktiviranog cjepiva protiv *S. enteritidis* i *S. typhimurium* apliciranih ukupno ne više od tri puta tijekom faze uzgoja jata.

Po provedenom cijepljenju ovlaštenu veterinar mora:

- upisati cijepljenje u Evidenciju o liječenju životinja,
- ukoliko Evidencija nije dostupna na gospodarstvu, upisati podatke o cijepljenju u službenu evidenciju koja se vodi na gospodarstvu,
- uz unos podataka o cijepljenju, ovlaštenu veterinar dužan je posjedniku izdati potvrdu o provedenom cijepljenju.

Podaci o cijepljenju moraju sadržavati najmanje sljedeće informacije:

- naziv, vrstu i serijski broj cjepiva,
- broj cijepljenih ptica po vrsti peradi i starosti jata,

- broj utrošenih doza cjepiva,
- datum cijepjenja, i
- ime i prezime te potpis ovlaštenog veterinaru odgovornog za provedbu mjere.

Ovlaštene veterinarske organizacije i veterinarske službe dužne su voditi evidenciju o svakom jatu peradi cijepjenome protiv salmoneloze na način određen u Dodatku III. ovoga programa (*Excel tablica dostupna je na službenim web stranicama UVSH*) te informaciju o istome dostavljati kao privitak mjesečnog računa o provedenim veterinarskim uslugama koje se financiraju iz državnog proračuna.

Ukoliko cijepjenje provode veterinarske službe, račun za utrošene doze mora pregledati nadležni veterinarski inspektor te o tome napisati zapisnik.

11. Financiranje

11.1. Perad koja nije cijepjena protiv salmoneloze

Troškove uzorkovanja i dostave uzoraka u laboratorij naveden u točki 8.1. ovoga Programa u cijelosti snosi posjednik životinja.

Troškovi laboratorijskog pretraživanja propisani točkom 8.1. ovoga Programa podmiruju se u cijelosti iz sredstava državnog proračuna.

11.2. Perad koja je cijepjena protiv salmoneloze

Troškove uzorkovanja i dostave uzoraka u laboratorij naveden u točki 8.1. ovoga Programa u cijelosti snosi posjednik životinja.

Troškovi laboratorijskog pretraživanja propisani ovim Programom podmiruju se u cijelosti iz sredstava državnog proračuna.

Trošak pojedinačne doze cjepiva protiv salmoneloze iz točke 9.4. ovoga Programa **sufinancira se** iz državnog proračuna **do iznosa određenog cjenikom**. Svaku daljnju razliku cijene nastale između cijene sufinanciranja doze propisane cjenikom i tržišno formirane cijene u cijelosti snosi posjednik životinja.

Troškove rada ovlaštene veterinarske organizacije i veterinarske službe proizašle iz preventivnog cijepjenja peradi u cijelosti snosi posjednik životinja.

Troškove nabavke razlikovnog testa i laboratorijskog pretraživanja razlikovnim testom u cijelosti snosi posjednik životinja.

11.3. Uzorkovanje propisano točkom 8.2. ovog Programa

Troškovi uzorkovanja, dostave uzoraka u laboratorij i laboratorijskog pretraživanja propisanih točkom 8.2. ovoga Programa, podmiruju se u cijelosti iz sredstava državnog proračuna.

11.4. Mjere koje se provode u jatu konzumnih nesilica u slučaju sumnje na *S. enteritidis*, *S. typhimurium*

Troškovi uzorkovanja, dostave uzoraka u laboratorij i laboratorijskog pretraživanja propisanih točkom 9.1. ovoga Programa podmiruju se u cijelosti iz sredstava državnog proračuna.

11.5. Mjere koje se provode u jatu konzumnih nesilica (jato u uzgoju ili jato u proizvodnji) u kojem je laboratorijskim pretraživanjem potvrđena prisutnost *S. enteritidis* ili *S. typhimurium*

Troškove nastale provedbom mjera propisanih u točki 9.2. ovoga Programa, ukoliko nadležni veterinarski inspektor utvrdi da su na gospodarstvu poduzete sve mjere potrebne za sprječavanje unosa infekcije u jato, u cijelosti se sukladno Zakonu o veterinarstvu podmiruju iz sredstava državnog proračuna.

Troškove nastale provedbom mjera propisanih u točki 9.3. i 9.4. ovoga Programa u cijelosti snosi posjednik životinja.

12. Smjernice dobre proizvođačke prakse

Smjernice dobre proizvođačke prakse propisane su Zakonom o veterinarstvu, Zakonom o hrani te provedbenim propisima. Kontinuirana edukacija veterinarara, proizvođača i posjednika životinja provodi se putem Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane, Hrvatske veterinarske komore, Hrvatske gospodarske komore i savjetodavnih službi Ministarstva poljoprivrede.

Smjernice se izrađuju u skladu s preporukama Europske komisije, Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE) te najnovijim znanstvenim spoznajama.

Nosioci djelatnosti primarne proizvodnje i subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje moraju osigurati:

- provedbu odgovarajućih biosigurnosnih mjera na gospodarstvima, u objektima i tijekom transporta,
- provedbu mjera za sprječavanje unošenja uzročnika bolesti,
- zbrinjavanje biološkog otpada,
- poštivanje dobrobiti životinja.

13. Izvješćivanje

13.1. Svi laboratoriji navedeni u točki 7. ovoga Programa dužni su:

- u najkraćem mogućem roku izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane i

nadležnog veterinarskog inspektora o svakom pozitivnom nalazu,

- o svim negativnim nalazima izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane jednom mjesečno,
- jednom mjesečno dostavljati podatke o pretraživanju svih uzoraka sukladno Tablici 3. iz Dodatka II. ovoga programa,
- poštovati odredbe Pravilnika o prijavi bolesti životinja.

13.2. Nadležni veterinarski inspektor Državnog inspektorata dužan je:

- u najkraćem mogućem roku izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane o poduzetim i provedenim mjerama propisanim ovim Programom,
- dostavljati mjesečna zbirna izvješća o nadzoru provedbe ovoga Programa.

13.3. Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

Na temelju zaprimljenih podataka Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane izrađuje mjesečna izvješća o pojavi i kretanju zaraznih bolesti na području Republike Hrvatske te godišnje Izvješće o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza u Republici Hrvatskoj. Izvješća se objavljuju na web stranici Ministarstva poljoprivrede, Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane (www.veterinarstvo.hr). Izmjene i dopune ovoga programa temeljit će se na podacima i rezultatima prikupljenim tijekom njegove provedbe.

DODATAK I.
SHEMA UZORKOVANJA

Tablica 1.

PERAD ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA KOJA NIJE CIJEPLJENA PROTIV SALMONELOZE (za vrstu – kokoš <i>Gallus gallus</i>)							
Kategorija/ dob peradi	Mjesto uzimanja uzorka	Uzorak	Broj uzoraka			Učestalost uzorkovanja	Napomena
			Broj transportnih podložaka i pilića	Broj navlaka za obuću	Najmanji broj skupnih uzoraka fecesa		
Jednodnevni pilići	Nastamba za uzgoj	Transportni podlošci i pilići	1 transportni podložak na svakih 500 isporučenih pilića (najviše 10 podložaka) i najmanje 1 pile na svakih 500 isporučenih pilića (najviše 60 pilića)			Po isporuci	Jednodnevni pilići su pilići starosti ne više od 72 sata nakon valjenja.
12. tjedan starosti	Nastamba za uzgoj	Navlake za obuću		2 para navlaka za obuću		1x	Navlake za obuću se za analizu mogu objediniti u najmanje jedan skupni uzorak.
Dva tjedna prije početka nesivosti ili premještanja u nastambe za nesenje	Nastamba za uzgoj	Navlake za obuću		2 para navlaka za obuću		1x	
Tijekom nesivosti	Nastamba za nesenje – slobodno / podno držana jata	Navlake za obuću ili feces		2 para navlaka za obuću	2	Svaka 4 tjedna u jatima peradi s više od 350 komada, i 4x godišnje u tromjesečnim razdobljima u jatima peradi s manje od 350 komada	U jatima držanim u kavezima, 2x150 g. samo-pomiješanih fecesa mora biti uzeto sa svih traka ili strugača u nastambi nakon pokretanja sustava za uklanjanje izmeta;
	Nastamba za nesenje – jata držana u kavezima	Feces			2		U slučaju nastambi sa stepenastim kavezima bez strugača ili traka, mora se prikupiti 2x150 g. pomiješanih svježih fecesa sa 60 različitih mjesta ispod kaveza iz jama za prikupljanje izmeta;
							U slučaju slobodnog držanja ptica jato je svaka grupa ptica koja ima zajednički pristup jednoj ili više nastambi na farmi.

Tablica 2.

PERAD ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA KOJA NIJE CIJEPLJENA PROTIV SALMONELOZE (za vrstu – kokoš <i>Gallus gallus</i>)							
Kategorija/ dob peradi	Mjesto uzimanja uzorka	Uzorak	Broj uzoraka			Učestalost uzorkovanja	Napomena
			Broj transportnih podložaka i pilića	Broj navlaka za obuću	Najmanji broj skupnih uzoraka fecesa		
Jednodnevni pilići	Nastamba za uzgoj	Transportni podlošci i pilići	1 transportni podložak na svakih 500 isporučenih pilića (najviše 10 podložaka) i najmanje 1 pile na svakih 500 isporučenih pilića (najviše 60 pilića)			Po isporuci	Jednodnevni pilići su pilići starosti ne više od 72 sata nakon valjenja.
12. tjedan starosti	Nastamba za uzgoj	Navlake za obuću		2 para navlaka za obuću		1x	Navlake za obuću se za analizu mogu objediniti u najmanje jedan skupni uzorak.
Dva tjedna prije početka nesivosti ili premještanja u nastambe za nesenje	Nastamba za uzgoj	Navlake za obuću		2 para navlaka za obuću		1x	
Tijekom nesivosti	Nastamba za nesenje – slobodno / podno držana jata	Navlake za obuću ili feces		2 para navlaka za obuću	2	Svakih 8 tjedna u jatima peradi s više od 350 komada i 4x godišnje u tromjesečnim razdobljima u jatima peradi s manje od 350 komada.	U jatima držanim u kavezima, 2x150g. samopomiješanih fecesa mora biti uzeto sa svih traka ili strugača u nastambi nakon pokretanja sustava za uklanjanje izmeta; U slučaju nastambi sa stepenastim kavezima bez strugača ili traka, mora se prikupiti 2x151 g. pomiješanih svježih fecesa sa 60 različitih mjesta ispod kaveza iz jata za prikupljanje izmeta. U slučaju slobodnog držanja ptica jato je svaka grupa ptica koja ima zajednički pristup jednoj ili više nastambi na farmi.
	Nastamba za nesenje – jata držana u kavezima	Feces			2		

DODATAK II.**Tablica 3.****Izvešće o provedenom laboratorijskom pretraživanju uzoraka na salmoneloze peradi**

Naziv službenog laboratorija: _____

Datum: _____

Razdoblje izvješćivanja: _____

Županija: _____

Naziv Programa: _____

Vrsta peradi: _____

Tip jata	Ukupan broj životinja	Ukupan broj jata u Programu	Ukupan broj životinja u Programu	Ukupan broj pretraženih jata (Pretraženo jato broji se samo jedan puta bez obzira na broj provedenih pretraga u razdoblju izvješćivanja)	Ukupan broj pozitivnih jata (Ukoliko je jato pretraženo u skladu s odredbama Programa više puta, pozitivan uzorak uzima se u obzir samo jedan puta (pozitivno jato broji se samo jedan put))	
					Serotipovi propisani Programom (Navedi broj pozitivnih jata na <i>S. enteritidis</i> ili <i>S.typhimurium</i>)	Ostali serotipovi (Navedi druge utvrđene serotipove salmonela osim onih koji su određeni Programom)
Konzumne nesilice (<i>Gallus gallus</i>) - uzgoj						
Konzumne nesilice (<i>Gallus gallus</i>) - proizvodnja						

DODATAK III.**Tablica 4. Evidencija o provedenom cijepljenju protiv salmoneloze peradi**

Županija	Naselje	JIBG	Ime i prezime posjednika	Konzumne nesilice (<i>Gallus gallus</i>)	Ukupan broj jata na gospodarstvu	Ukupan broj cijepljenih jata	Ukupan broj cijepljene peradi	Starost cijepljene peradi u tjednima	Naziv proizvođača cjeviva	Serijski broj cjeviva	Ukupan broj utrošenih doza	Datum 1. cijepljenja	Datum 2. cijepljenja	Datum 3. cijepljenja	Ovlašteni veterinar